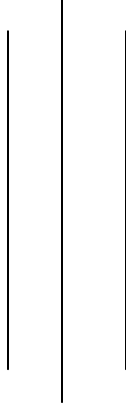

ऐन संङ्ख्या :

नगरसभाबाट स्वीकृत मिति : २०७४/११/१३

प्यूठान नगरपालिकाको शिक्षा ऐन २०७४

प्यूठान नगरपालिका

प्यूठान जिल्ला

५ नं. प्रदेश

शिक्षा ऐन २०७४

प्रमाणीकरण र प्रकाशन मिति

प्रस्तावना :-

राष्ट्रिय विकासको लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गर्न संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक व्यवस्था अनुकूल सर्वसाधारण जनताको सदाचार, शिष्टाचार र नैतिकता कायम राख्न प्युठान नगरपालिका भित्र स्थापना हुने तथा स्थापना भई संचालन भइरहेका विद्यालयको व्यवस्थापनमा सुधार गर्दै सबै बालबालिकालाई शिक्षाको पहुचमा ल्याई गुणस्तरयुक्त शिक्षाको विकास गर्न बाञ्छनीय भएकोले नेपालको संविधान २०७२ को धारा २२६ को उपधारा (१) बमोजिमको प्युठान नगरसभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :-

(१) यस ऐनको नाम प्युठान नगरपालिका शिक्षा ऐन २०७४ रहेको छ ।

(२) यो ऐन नगरसभाले पास गरेको मितिदेखि प्युठान नगरपालिकाभर लागू हुनेछ ।

२) परिभाषा :-विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमायस ऐनमा :-

(क) प्रारम्भिक बाल शिक्षा केन्द्र भन्नाले चार वर्ष उमेर पूरा गरेका बालबालिका लाई दिइने एक वर्षको शिक्षा भन्ने सम्झनु पर्छ ।

(ख) आधारभूत शिक्षा भन्नाले प्रारम्भिक बालशिक्षादेखि कक्षा ८ सम्म दिइने शिक्षा सम्झनु पर्छ ।

(ग) माध्यमिक शिक्षा भन्नाले कक्षा ९ देखि कक्षा १२ सम्म दिइने शिक्षा सम्झनु पर्छ ।

(घ) विशेष शिक्षा भन्नाले दृष्टिविहीन, बहिरा, अटिज्म, बौद्धिक अपाङ्गता, सुस्तश्रवण वा अति अशक्त शारीरिक अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई छुट्टै समूहमा राखी विशेष प्रकार र निश्चित माध्यमबाट दिइने शिक्षा सम्झनु पर्छ ।

(घ-१) समावेशी शिक्षा भन्नाले देहायको शिक्षा सम्झनु पर्छ :-

(१) दृष्टिविहीन, न्यून दृष्टियुक्त, बहिरा, सुस्तश्रवण, अटिज्म, बौद्धिक, शारीरिक वा अन्य अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई नियमित शैक्षिक पद्धतिको अधिनमा रहीदिइने शिक्षा,

(२) सामाजिक, आर्थिक वा भौगोलिक कारणले पछाडि परेका व्यक्तिलाई विभेदरहित वातावरणमा दिइने शिक्षा ।

(घ-२) सामुदायिक विद्यालय भन्नाले संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र प्युठान नगरपालिकाबाट नियमित रुपमा अनुदान पाउने गरी प्युठान नगरपालिकाबाट अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालयलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ-३) संस्थागत विद्यालय भन्नाले संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र प्युठान नगरपालिकाबाट नियमित रुपमा अनुदान नपाउने गरी प्युठान नगरपालिकाबाट अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्झनु पर्छ ।

(घ-४) विद्यालय शिक्षा भन्नाले आधाभूत र माध्यमिक शिक्षा सम्झनु पर्छ ।

(घ-५) परिषद् भन्नाले दफा (७क) बमोजिम गठित नगर शिक्षा परिषद् सम्झनु पर्छ ।

(ङ) विद्यालय भन्नाले सामुदायिक विद्यालय वा संस्थागत विद्यालय सम्झनु पर्छ ।

(ङ-१) प्राथमिक विद्यालय भन्नाले खण्ड (ख) बमोजिम बालविकास देखि कक्षा ५ सम्मको शिक्षा दिइने विद्यालय सम्झनु पर्छ ।

(ङ-२) आधारभूत विद्यालय भन्नाले खण्ड (ख) बमोजिमको बालविकासदेखि कक्षा ८ सम्मको शिक्षा दिइने विद्यालय सम्झनु पर्छ ।

(ङ-३) माध्यमिक विद्यालय भन्नाले खण्ड (ग) बमोजिमको शिक्षा दिइने विद्यालय सम्झनु पर्छ ।

(च) शिक्षक भन्नाले विद्यालयको अध्यापक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले प्रधानाध्यापक समेतलाई जनाउँछ ।

(च-१) आयोग, सचिवालय, अध्यक्ष र सदस्य भन्नाले संघीय कानून बमोजिम गठित शिक्षक सेवा आयोग, आयोगको सचिवालय, आयोगको अध्यक्ष र सदस्य सम्झनु पर्छ ।

- (च-२) **अभिभावक** भन्नाले विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको अभिभावक भनी विद्यालयको अभिलेखमा जनाएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ र सो शब्दले दफा (१२) को प्रयोजनका लागि विद्यार्थीको बाबु, आमा, बाजे वा बज्यै र त्यस्ता अभिभावक नभएका विद्यार्थीको हकमा त्यस्तो विद्यार्थीलाई संरक्षकत्व प्रदान गर्ने व्यक्तिलाई समेत जनाउँछ ।
- (च-३) **कर्मचारी** भन्नाले सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक बाहेकका अन्य कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।
- (छ) **माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा** भन्नाले माध्यमिक शिक्षाको अन्त्यमा हुने परीक्षा सम्झनु पर्छ ।
- (छ-१) **आधारभूत शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा** भन्नाले आधारभूत तहको अन्त्यमा हुने परीक्षा सम्झनु पर्छ ।
- (ज) **तोकिएको वा तोकिए बमोजिम** भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।
- (झ) **अनुमति** भन्नाले नगरपालिकाले स्थायी स्वीकृति प्रदान गरिनसकेको नगरपालिका भित्रको कुनै तोकिएको ठाँउ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा कक्षा थप गर्न दिइएको अस्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ ।
- (झ-१) **स्वीकृति** भन्नाले तोकिए बमोजिमको सर्त पूरा गरेको विद्यालयलाई नगरपालिकाले दिएको स्थायी स्वीकृतिलाई जनाउँछ ।
- (ञ) **आवासीय विद्यालय** भन्नाले नगरपालिकाबाट आवासीय विद्यालयको रूपमा स्वीकृति प्रदान गरिएको विद्यालय सम्झनु पर्छ ।
- (ट) **शैक्षिक गुठी** भन्नाले विद्यालय संचालन गर्नको लागि कुनै व्यक्तिले नाफा नलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजीगुठी सम्झनु पर्छ ।
- (ट-१) **मन्त्रालय** भन्नाले संघीय तथा प्रदेश शिक्षा हेर्ने मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।

३) विद्यालय खोल्न अनुमति लिनुपर्ने :-

- (१) कुनै नेपाली नागरिक वा समुदायले संस्थागत वा सामुदायिक वा शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई सम्बन्धित वडा शिक्षा समितिको सिफारिस सहित तोकिएको अधिकारी समक्ष अनुमतिको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा नगरपालिका वा तोकिएको अधिकारीले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र जाँचबुझ गर्दा विद्यालय खोल्ने अनुमति दिन मनासिव देखिएमा तोकिएको शर्त बन्देज पालना गर्ने गरी अनुमति दिनेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम अनुमति लिई खोलिएको विद्यालयले तोकिएको शर्त बन्देज पालन गरेको देखिएमा नगरपालिका वा तोकिएको अधिकारीले स्वीकृति प्रदान गर्नेछ ।
- (४) यो दफा प्रारम्भ हुदाँका बखत कम्पनीको रूपमा संचालनमा रहेका विद्यालयले चाहेमा कम्पनी खारेज गरी शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय संचालन गर्न तोकिएको अधिकारी समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम निवेदन परेमा तोकिएको अधिकारीले सो निवेदन उपर आवश्यक जाँचबुझ गर्नेछ र जाँचबुझ गर्दा निवेदन दिने विद्यालयको माग मानासिव देखिएमा माग बमोजिम विद्यालय संचालन गर्न स्वीकृति दिइने छ ।
- (६) उपदफा (२), (३) र (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि देहायका विद्यालयलाई **शैक्षिक गुठी**को रूपमा संचालन गर्न पाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन ।
- (क) सरकारी वा सार्वजनिक भवनमा संचालन भएको विद्यालय ।
- (ख) सरकारी वा सार्वजनिक जग्गामा भवन बनाई संचालन भएको विद्यालय ।
- (ग) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले विद्यालयको नाममा भवन वा जग्गा दान दातव्य दिएको सो भवनमा वा त्यस्तो जग्गामा भवन बनाई संचालन भएको विद्यालय ।
- (७) उपदफा (२), (३) र (५) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि आफ्नै स्रोतबाट पूर्वप्राथमिक विद्यालय खोल्ने अनुमति वा स्वीकृति वडा समितिको सिफारिसमा नगरपालिकाले दिनेछ ।
- (७-१) यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय संचालन गर्दा देहायका कुरामा देहायबमोजिम गर्नुपर्नेछ ।
- (क) शैक्षिक गुठी संचालन गर्ने गुठी संचालक संगठित संस्थाको रूपमा हुनपर्ने ।

- (ख) शैक्षिक गुठी संचालन गर्दा संचालक बोर्डमा सार्वजनिक गुठी भए कम्तीमा ५ जना र निजी गुठी भए कम्तीमा ३ जना सदस्य हुनुपर्ने ।
- (ग) शैक्षिक गुठीको आय-व्ययको लेखा तोकिए बमोजिम खडा गरी मान्यता प्राप्त लेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउनुपर्ने ।
- (घ) शैक्षिक गुठीको तत्काल कायम रहेका गुठीका संचालकले आफ्नो जीवनकालमै वा शेष पछि गुठीयारको रूपमा काम गर्ने आफ्नो उत्तराधिकारी तोक्न सक्ने, तर सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको हकमा त्यस्तो उत्तराधिकारी तोक्दा नगरकार्यपालिकाको स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।
- (७-२) कुनै सामाजिक, परोपकारी वा कल्याणकारी संस्थाले मुनाफा नलिने उद्देश्य राखी विद्यालय संचालन गर्न चाहेमा तोकिएको अधिकारीबाट स्वीकृति दिई शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय संचालन गर्न सक्नेछ ।
- (७-३) उपदफा (७-२) बमोजिम संचालित विद्यालयले अध्यापन गराउनु पर्ने विषय, पालन गर्नुपर्ने शर्त तथा अन्य व्यावस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (८) उपदफा (७-१), (७-२) र (७-३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै विदेशी शिक्षण संस्थासंग संबन्धन गर्ने गरी कसैलाई पनि विद्यालय खोल्न अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन, तर विदेशी शिक्षण संस्थासंग संबन्धन गरी विद्यालय खोल्ने संबन्धमा संघीय सरकारसंग सम्भौता भई अनुमति लिई आएमा संघीय सरकारले तोकेको शर्त बमोजिम नगरपालिकाले अनुमति वा स्वीकृति दिन सक्नेछ ।
- (९) उपदफा ८ बमोजिम अनुमति वा स्वीकृति विद्यालयले शर्त बमोजिम विद्यालय संचालन नगरेमा नगरपालिकाले जुन सुकै बखत त्यस्तो विद्यालय बन्द गर्न सक्नेछ ।

(४) विद्यालयको संचालन :- विद्यालयको संचालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(४क) माध्यमिक शिक्षा परीक्षा :-

- (१) माध्यमिक शिक्षा परीक्षा संघीय शिक्षा ऐन बमोजिम हुनेछ
- (२) माध्यमिक शिक्षा परीक्षा सम्बन्धि अन्य व्यवस्था संघीय कानूनले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

(५) परीक्षाको परिचालन र नियन्त्रण :-

- (क) प्राथमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा र आधारभूत शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षाको परिचालन र नियन्त्रण तोकिए बमोजिम हुनेछ
- (ख) आधारभूत तहको अन्त्यमा हुने परीक्षा नगरपालिका स्तरमा संचालन हुनेछ ।

(६) माध्यमिक शिक्षाको प्रकार :- माध्यमिक शिक्षा देहायका प्रकारका हुनेछन् ।

- (क) साधारण माध्यमिक शिक्षा
- (ख) संस्कृत माध्यमिक शिक्षा
- (ग) प्राविधिक तथा व्यावसायिक माध्यमिक शिक्षा

(६क) विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षा संचालन सम्बन्धि व्यवस्था :-

- (१) नगरकार्यपालिकाले आवश्यक पूर्वाधारको व्यवस्था गरी कुनै सामुदायिक विद्यालयमा विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा वा खुला शिक्षा संचालनको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
- (२) कुनै विद्यालले विशेष शिक्षा, समावेशी शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा वा खुला शिक्षा संचालन गर्न चाहेमा नगरकार्यपालिकाले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी सो विद्यालयलाई त्यस्तो शिक्षा संचालन गर्न तोकिएबमोजिम स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

- (३) दूर शिक्षा, विशेष शिक्षा र समावेशी शिक्षाको संचालन साधारण शिक्षा सरह हुनेछ ।
 (४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि दृष्टिविहीन, न्यून दृष्टियुक्त, पूर्ण दृष्टिविहीन, बहिरा, सुस्तश्रवण, अटिज्म, बौद्धिक अपाङ्गता भएका बालबालिकाको लागि पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, शिक्षण सिकाइ र मूल्याङ्कन प्रणालीमा फरक व्यवस्था गर्न सकिने छ ।
 (५) अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा र दूर तथा खुला शिक्षाको संचालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(७) शिक्षाको माध्यम :-

- (१) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अग्रेजी भाषा वा दुवै भाषा हुनेछ ।
 (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम देहाय बमोजिम हुन सक्नेछ ।
 (क) प्राथमिक शिक्षा मातृ भाषामा दिन सकिने छ ।
 (ख) गैर नेपाली नागरिकले नगरपालिकाको विद्यालयमा अध्ययन गर्दा अनिवार्यनेपाली विषयको सट्टा अन्य कुनै भाषाको विषय अध्ययन गर्न सक्नेछ ।
 (ग) भाषा विषयमा अध्ययन गराउँदा शिक्षाको माध्यम सोही भाषा हुन सक्नेछ ।
 (घ) अनिवार्य अग्रेजी विषय अध्ययन गराउँदा अग्रेजी भाषामा नै गराउनु पर्नेछ ।

(७क) परिषद सम्बन्धि व्यवस्था :-

- (१) शिक्षा सम्बन्धि नीति निर्धारण गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकालाई सल्लाह तथा सुझाव दिने काम समेतको लागि एक नगर शिक्षा परिषद् रहनेछ ।
 (२) परिषदको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ :-
 (क) नगरकार्यपालिका सामाजिक विकास समितिका संयोजक अध्यक्ष
 (ख) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सदस्य
 (ग) नगरपालिका भित्रका शिक्षक महासंघका अध्यक्ष सदस्य
 (घ) नगरपालिका अन्तर्गत क्याम्पसका प्राध्यपकहरु मध्येबाट नगरप्रमुखबाट मनोनीत एक जना सदस्य
 (ङ) सामुदायिक विद्यालय व्यावस्थापन समितिका अध्यक्षहरु मध्येबाट नगरशिक्षा समितिबाट मनोनीत एक जना सदस्य
 (च) नगरपालिका आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख सदस्य
 (छ) नगरपालिका भित्रका शिक्षा विदहरु मध्येबाट एक जना महिला पर्ने गरी नगरकार्यपालिकाबाट मनोनीत दुई जना सदस्य
 (ज) सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरु मध्येबाट एक जना महिला सहित नगरकार्यपालिकाका मनोनीत दुई जना सदस्य
 (झ) अभिभावकहरु मध्येबाट एक जना दलित महिला सहित नगरकार्यपालिकाबाट मनोनीत दुई जना सदस्य
 (ञ) संस्थागत विद्यालयका संचालकहरु मध्येबाट एक जना महिला नगरकार्यपालिका समितिबाट मनोनीत दुई जना सदस्य
 (ट) नगरकार्यपालिका सदस्यहरु मध्येबाट एक जना दलित महिला सहित नगरकार्यपालिकाबाट तोकिएका दुई जना सदस्य
 (ठ) प्रतिनिधि नगरपालिका अपाङ्ग महासंघ सदस्य
 (ड) नगरपालिकाको शिक्षा हेर्ने प्रमुख सदस्य-सचिव
- (३) उपदफा (२) बमोजिम मनोनीत सदस्यहरुको पदावधि जनप्रतिनिधिको एक कार्यकाल हुनेछ ।

- (४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि परिषद्को कुनै मनोनीत सदस्यले आफ्नो पदीय जिम्मेवारी इमानदारीपूर्वक पूरा नगरेको भनी परिषद्बाट गठित छानविन समितिले सिफारिस गरेमा नगरकार्यपालिकाले निजलाई जुनसुकै बखत सदस्यको पदबाट हटाउन सक्नेछ ।
तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मनासिव मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।
- (५) परिषद्को सचिवालय नगरपालिकामा रहने छ ।
- (६) परिषद्को अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (७) परिषद्को बैठक सम्बन्धी कार्यविधि परिषद् आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(७ख) शैक्षिक गुणस्तर परीक्षणकेन्द्र

- (१) विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर परीक्षण गर्ने काम समेतको लागि एक शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्र रहने छ ।
- (२) शैक्षिक गुणस्तर परीक्षणकेन्द्रको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ ।
(क) नगरपालिकाको शिक्षा हेर्ने प्रमुख	अध्यक्ष
(ख) नगरपालिकाले नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरूबाट तोकिएको नगरकार्यपालिका सदस्य	सदस्य
(ग) नगरपालिका शिक्षा एकाइ शाखा अधिकृत/वि.नि	सदस्य
(घ) शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रबाट मनोनीत माध्यमिक विद्यालयको प्र.अ. एक जना	सदस्य
(ङ) नगरपालिका शिक्षा एकाइ श्रोतव्यक्ति	सदस्य-सचिव
- (३) शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रको पदावधि जनप्रतिनिधिको एक कार्यकाल हुनेछ ।
- (४) शैक्षिक गुणस्तर परीक्षण केन्द्रको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(८) विद्यालयको पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक :-विद्यालयले संघीय सरकारबाट स्वीकृत पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्नु पर्नेछ ।

(९) नगरशिक्षा समितिको गठन :-

- (१) नगर भित्रका विद्यालयको रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने काम समेतको लागि नगरपालिकामा एक नगर शिक्षा समितिको गठन हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको नगरशिक्षा समितिमा देहायका सदस्यहरू रहनेछन ।
(क) नगर प्रमुख	अध्यक्ष
(ख) नगर उपप्रमुख	उपाध्यक्ष
(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सदस्य
(घ) नगर कार्यपालिका सदस्यहरू मध्येबाट एक जना महिला सहित नगरकार्यपालिका बाट तोकिएको दुई जना	सदस्य
(ङ)नगरकार्यपालिकाको सामाजिक विकास समितिको संयोजक	सदस्य
(च)समाजसेवी शिक्षा प्रेमीहरू मध्येबाट एक जना दलित एक जना महिला सहित नगरशिक्षा समितिबाट मनोनीत तीन जना	सदस्य
(छ)नगरपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयका वि.व्य.स.अध्यक्षहरू मध्येबाट नगरप्रमुखले मनोनीत गरेको एक जना	सदस्य
(ज)नगरपालिका भित्रका संस्थागत विद्यालयका संचालकहरू मध्येबाट नगरशिक्षा समितिले मनोनीत गरेको एक जना	सदस्य
झ) नगरपालिका भित्रका आधारभूत तह र माध्यमिक तह समेत बाट पर्ने गरी एक जना महिला सहित नगरकार्यपालिकाबाट मनोनीत दुई जना	सदस्य
(ञ) नगरपालिका भित्रका शिक्षक महासंघका अध्यक्ष	सदस्य
(ट) नगरपालिका शिक्षा ईकाइ हेर्ने प्रमुख	सदस्य-सचिव

(३) उपदफा (२) बमोजिम मनोनीत सदस्यको पदावधि जनप्रतिनिधिको एक कार्यकालको हुनेछ । मनोनीत सदस्यले आफ्नो पद अनुसारको आचरण नगरेको देखिएमा मनोनयन गर्ने पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ ।

तर यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

(४) नगरशिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) शिक्षा सम्बन्धी नगर स्तरीय योजना तर्जुमा गर्ने

(ख) सामुदायिक विद्यालयलाई आर्थिक सहयोग पुऱ्याउन वडासमिति लाई अभिप्रेरित गर्ने ।

(ग) नगर भित्र मर्यादित र स्वच्छ वातावरणमा परीक्षा संचालन गर्न सहयोग गर्ने ।

(घ) नगरपालिका भित्रको शैक्षिक गुणस्तर विकासको लागि श्रोत जुटाउन व्यवस्था गर्ने ।

(ङ) सामुदायिक विद्यालयहरूको लेखा परीक्षकको पारिश्रमिक निर्धारण गर्ने ।

(च) नगर भित्रका सामुदायिक विद्यालय अन्तर्गतका १-५ कक्षा संचालित विद्यालयमा, दुर्गम स्थानहरूको हकमा भौगोलिक विकटताको आधारमा र अन्य स्थानहरूको हकमा विद्यार्थी सङ्ख्याको आधारमा न्यूनतम दरबन्दी कायम गर्ने र आधारभूत विद्यालयको कक्षा ६ देखि ८ सम्म तथा माध्यमिक विद्यालयको विषयगत आधारमा संघीय सरकारद्वारा उपलब्ध दरबन्दी वितरण, सरुवा र मिलान गर्दा वडा शिक्षा समितिको सिफारिसमा नगर शिक्षा समितिले गर्ने ।

(छ) नगर भित्रका विद्यालयहरूको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।

(ज) कामका आधारमा शिक्षक/कर्मचारीहरूलाई पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था गर्ने ।

(झ) विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

(५) नगर शिक्षा समितिको अन्य काम, कर्तव्य, अधिकार र बैठक सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ । नगरकार्यपालिकामा पेश भएर पारित भएपछि ।

(९क) नगर शिक्षा समिति विघटन गर्न सकिने :-

(१) नगर शिक्षा समितिले तोकिए बमोजिमको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेमा नगरपालिका कार्यपालिकाले त्यस्तो नगर शिक्षा समितिलाई विघटन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम नगरशिक्षा समिति विघटन भएपछि अर्को नगर शिक्षा समिति गठन नभए सम्म नगर शिक्षा समितिको काम गर्न नगर कार्यपालिकाले एक अस्थायी समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(१०) शिक्षकको स्थायी नियुक्ति र बढुवा :-

(१) शिक्षकको स्थायी नियुक्ति र बढुवा सम्बन्धि व्यवस्था संघीय कानूनले तोके बमोजिम हुनेछ ।

(२) नगरपालिका भित्रका विद्यालयमा रिक्त शिक्षक तथा कर्मचारीको करार र राहतमा पद पुर्ति सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(११) वडा शिक्षा समिति :-

(१) वडा क्षेत्रभित्र संचालन हुने विद्यालयको व्यवस्थापन रेखदेख र समन्वय गर्ने कामको लागि प्रत्येक वडामा देहाय बमोजिमको वडा शिक्षा समिति रहने छ ।

(क) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष वा निजको काम गर्न तोकिएको व्यक्ति अध्यक्ष

(ख) वडासमितिका तोकिएको वडासमितिका सदस्यहरू मध्येबाट कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना सदस्य

(ग) सम्बन्धित वडा क्षेत्रभित्र रहेका विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरू मध्येबाट नगर शिक्षा समितिले मनोनयन गरेको एक जना सदस्य

(घ) स्थानीय समाजसेवी वा शिक्षाप्रेमीहरू मध्येबाट वडा शिक्षा समितिबाट मनोनीत एक जना दलित र एक जना महिला सहित दुई जना सदस्य

(ङ) सम्बन्धित स्रोतव्यक्ति सदस्य-सचिव

(च) सम्बन्धित वडा क्षेत्र भित्रका बालबालकहरुबाट एक जना छात्र र एक जना छात्रा सहित दुई जना अनिवार्य रूपमा आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।

(छ) सम्बन्धित वडा क्षेत्र भित्रका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरु

मध्येबाट वडासमितिले मनोनीत गरेको एक जना महिला सहित दुई जना आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(ज) वडा क्षेत्र भित्रका अपाङ्ग व्यक्तिहरु मध्येबाट सम्बन्धित वडा प्रमुखबाट मनोनीत एक जना आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मनोनीत सदस्यको पदावधि जनप्रतिनिधिको एक कार्यकालको हुनेछ । मनोनीत सदस्यले आफ्नो पद अनुसारको आचरण नगरेको देखिएमा मनोनीत गर्ने पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौका बाट बञ्चित गरिने छैन ।

(३) वडा शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार र बैठक सम्बन्धि कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(११क) सामुदायिक सिकाइ केन्द्र संचालन गर्न सक्ने :- नगरपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास र निरन्तर सिकाइ समेतको काम गर्न तोकिए बमोजिम सामुदायिक सिकाइ केन्द्र संचालन गर्न सक्नेछ ।

(११ख) अध्यापन अनुमति पत्र :- अध्यापन अनुमति पत्र सम्बन्धि व्यवस्था संघीय कानूनले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(११ग) अनुदान दिन सक्ने :- नगरसभाको निर्णयअनुसार नगर भित्रका विद्यालयलाई अनुदान दिन सक्नेछ ।

(१) संघीय सरकार/प्रदेश सरकारबाट नियमित रूपमा प्राप्त तोकिए बमोजिमको अनुदान

(२) नगर सभाबाट विनियोजित अनुदान

(११घ) अनुदान कटौती नगरिने :- नगरपालिकाले यो ऐन प्ररम्भ हुँदाका बखत सामुदायिक विद्यालयलाई दिदै आएको अनुदान रकममा कटौती गर्ने छैन ।

तर कुनै विद्यालयले तोकिएको शैक्षिकस्तर कायम गर्न नसकेमा त्यस्तो विद्यालयलाई दिदै आएको अनुदान रकममा तोकिएबमोजिम कटौती गर्न सकिने छ ।

(११ङ) छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने :- नगरकार्यपालिकाले विद्यालयमा भर्ना हुने विद्यार्थीलाई तोकिए बमोजिमको छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(११च) प्रारम्भिक बालशिक्षा केन्द्रलाई अनुदान दिन सक्ने :- नगरकार्यपालिकाले वडासमितिको सहयोगमा खोलिएका शिशु विकास/प्रारम्भिक बाल शिक्षा केन्द्रलाई तोकिए बमोजिम अनुदान दिन सक्नेछ ।

(११छ) प्रारम्भिक बालशिक्षा सम्बन्धि व्यवस्था :- प्रारम्भिक बालशिक्षाको संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१२) विद्यालय व्यवस्थापन समिति :-

(१) सामुदायिक विद्यालयको संचालन, रेखदेख, र व्यवस्थापन गर्नको लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरु रहेको एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ ।

(क) अभिभावकहरुले आफूहरु मध्येबाट छानी पठाएका दुई जना महिला सहित चार जना सदस्य

(ख) विद्यालय रहेको नगरपालिकाको सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष वा निजले तोकेको वडासमितिका सदस्यहरु मध्येबाट एक जना सदस्य

(ग) विद्यालयका संस्थापक स्थानीय बुद्धिजीवि, चन्दादाता, शिक्षाप्रेमी र समाजसेवीहरु मध्येबाट वडा शिक्षा समितिले सेवा क्षेत्रभित्रका मनोनीत गरेको एक जना दलित महिला

सहित तीन जना	सदस्य
(घ) विद्यालयका शिक्षकले आफूहरू मध्येबाट छानी पठाएको एक जना	सदस्य
(ङ) शिक्षक अभिभावक संघको अध्यक्ष	सदस्य
(च) विद्यालयको प्राधानाध्यापक	सदस्य-सचिव
(छ) विद्यालयमा संचालित बालक्लबबाट एक जना छात्र र एक जना छात्रालाई अनिवार्य रूपमा आमन्त्रण गर्नु पर्नेछ ।	
(२) प्राविधिक र व्यावसायिक विषयमा अध्ययन वा तालिम गराइने माध्यमिक विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा नगरस्तरका उद्योग तथा वाणिज्य संघ र घरेलु तथा साना उद्योग महासंघका एक एक जना प्रतिनिधि रहने छन ।	
(२क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरूले उपदफा (१) को खण्ड (क),(ख) र (ग) बमोजिमका सदस्यहरू मध्येबाट छानेको सदस्य सो समितिको अध्यक्ष हुनेछ ।	
(२ख) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष छनौट नभए सम्मका लागि वा अध्यक्षको अनुपस्थितिमा सो समितिको जेष्ठ सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।	
(२ग) विशेष शिक्षा संचालन गर्ने विद्यालयको व्यवस्थापन समितिमा कम्तिमा पचास प्रतिशत सदस्यहरू अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अभिभावक र समावेशी शिक्षा वा श्रोत कक्षा संचालन गर्ने विद्यालयको व्यवस्थापन समितिमा कम्तिमा एक जना अपाङ्गता भएका व्यक्ति सदस्य रहने छन ।	
(३) सम्बन्धित विद्यालय निरीक्षक र श्रोत व्यक्तिलाई विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गरिने छ ।	
(४) संस्थागत विद्यालयको संचालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नका लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरू रहेको एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहने छ ।	
(क) विद्यालयको संस्थापक वा लगानीकर्ताहरू मध्येबाट विद्यालयको सिफारिसमा नगरशिक्षा समितिले मनोनीत गरेको व्यक्ति	अध्यक्ष
(ख) सम्बन्धित वडाको वडाअध्यक्ष वा निजले तोकेको वडा समिति सदस्य	सदस्य
(ग) अभिभावकहरू मध्येबाट एक जना महिला समेत पर्ने गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनयन गरेको दुई जना	सदस्य
(घ) स्थानीय शिक्षाप्रेमी वा समाजसेवीहरू मध्येबाट वडा शिक्षा समितिले मनोनित गरेको एक जना	सदस्य
(ङ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरूले आफूहरू मध्येबाट छानी पठाएको एक जना	सदस्य
(च) विद्यालयको प्रधानाध्यापक	सदस्य-सचिव

(५) उपदफा (१) र (४) बमोजिम मनोनीत अध्यक्ष वा सदस्यको पदावधि जनप्रतिनिधिको एक कार्यकालको हुनेछ । त्यस्ता अध्यक्ष वा सदस्यले आफ्नो पद अनुसारको आचरण नगरेको देखिएमा त्यसरी मनोनयन गर्ने अभिभावक, पदाधिकारी वा निकायले निजलाई जुनसुकै बखत पद बाट हटाउन सक्नेछ ।

तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि निजलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

(५क) उपदफा (४) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि नगरपालिकाले उपलब्ध गराएको वा कुनै किसिमको सहयोग दिइएको वा विशेष उद्देश्यबाट संचालित वा विशेष शिक्षा संचालन गर्ने कुनै संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन नगरपालिकाबाट हुन आवश्यक देखिएमा नगरकार्यपालिकाले त्यसको कारण खुलाई आफैले गर्न सक्नेछ ।

(६) सामुदायिक विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) विद्यालय संचालनको लागि प्राप्त साधन र स्रोतको परिचालन गर्ने ।

- (ख) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको लगत राख्ने, राख्न लगाउने र सुरक्षा गर्ने ।
- (ग) विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक तथा आर्थिक तथ्याङ्क विवरण अध्यावधिक गराइराख्ने ।
- (घ) विद्यालयको वार्षिक बजेट स्वीकृत गर्ने र त्यसको जानकारी वडा शिक्षा समिति र नगरपालिकालाई दिने ।
- (ङ) विद्यालयमा स्वच्छ, शैक्षिक वातावरण कायम राख्न राजनैतिक, धार्मिक वा साम्प्रदायिक भावनाको आधारमा विद्यालयको वातावरण धमिल्याउन नदिने ।
- (च) नगरपालिकाबाट खटिएको शिक्षकलाई हाजिर गराई काममा लगाउने ।
- (छ) नगरपालिकाले तोकेको लेखा परीक्षकबाट विद्यालयको आर्थिक लेखा परीक्षण गराउने ।
- (ज) लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन अनुसार तत्काल आवश्यक कारवाही गर्ने र त्यसको प्रतिवेदन नगरपालिकामा पेश गर्ने ।
- (झ) नगरशिक्षा समिति र नगरपालिकाले दिएको आदेश तथा निर्देशनहरूको पालना गर्ने ।
- (ञ) आफैले नियुक्त वा बढुवा गरेका शिक्षकको लागि तोकिए बमोजिमको पारिश्रमिक तथा सुविधाको व्यवस्था गर्ने
- (ट) शिक्षाको गुणस्तर कायम गर्ने सम्बन्धमा शिक्षक अभिभावक संघ गठन गर्ने ।
- (७) संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ ।
- (क) विद्यालय संचालनको लागि प्राप्त साधन र स्रोतको परिचालन गर्ने ।
- (ख) विद्यालयको लागि आवश्यक भौतिक साधनको व्यवस्था गर्ने ।
- (ग) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने ।
- (घ) विद्यालयमा स्वच्छ, शैक्षिक वातावरण कायम राख्ने ।
- (ङ) संघीय सरकारले लागू गरेको पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक अनिवार्य रूपमा लागू गर्ने र अन्य सहयोगी पाठ्यपुस्तकहरू पढाउन आवश्यक देखिएमा नगरकार्यपालिकाको सहमति सहित राष्ट्रिय पाठ्यक्रम विकासकेन्द्रको स्वीकृत लिने ।
- (च)आयोगबाट अध्यापन अनुमति पत्र लिई प्रचलित कानून बमोजिम शिक्षक पदको लागि उम्मेदवार हुन योग्यता पूरा गरेका व्यक्तिलाई शिक्षक पदमा नियुक्ति गर्ने ।
- (च१) अस्थायी रूपमा नियुक्त शिक्षकलाई स्थायी हुने अवसर प्रदान गर्नको लागि यो खण्ड प्रारम्भ हुन अघि नियुक्त शिक्षकको हकमा यो खण्ड प्रारम्भ भएको मितिले र यो खण्ड प्रारम्भ भएपछि, नियुक्त हुने शिक्षकको हकमा त्यसरी नियुक्त भएको मितिले छ महिना भित्र स्थायी पूर्ती सम्बन्धि प्रकृया सुरु गर्ने ।
- (छ) संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाले तोकिएको तलब स्केलमा नघटाई शिक्षकलाई तलब दिने
- (ज) अनुशासनहीन शिक्षकलाई कारवाही गर्ने ।
- (झ) संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाले दिएका निर्देशनहरूको पालना गर्ने ।
- (ञक) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत संचालन भएका विद्यालयको संचालन, रेखदेख तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (द) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अन्य काम, कर्तव्य, अधिकार र बैठक सम्बन्धि कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१२क) विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन गर्न सकिने :-

- (१) कुनै विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिले तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न नसकेमा सोको कारण खुलाई नगर शिक्षा समितिको सिफारिसमा त्यस्तो विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन गर्न सक्नेछ । तर त्यसरी विघटन गर्नु अघि विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मनासिब मौका दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम विद्यालय व्यवस्थापन समिति विघटन भएपछि अर्को विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन नभएसम्म विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम गर्न नगरशिक्षा समितिले एक अस्थायी विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सक्नेछ ।

(१२ख) नगरशिक्षा विकास कोष :-

- (१) सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकासमा सहयोग पुऱ्याउन तथा त्यस्ता विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नको लागि नगरपालिका स्तरमा एक नगरशिक्षा विकास कोष रहने छ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषमा देहायका रकमहरु हुनेछन् ।
- (क) संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान
- (ख) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान
- (ग) जिल्ला सम्मन्वय समितिबाट प्राप्त अनुदान
- (घ) नगरसभाबाट विनियोजित शिक्षामा दिइने अनुदान
- (ङ) शिक्षा कर बाट उठेको रकम
- (छ) संस्थागत विद्यालयबाट प्राप्त त्यस्तो विद्यालयको वार्षिक कुल आम्दानीको तोकिए बमोजिमको रकम
- (ज) चन्दा, दानदातव्यबाट प्राप्त रकम
- (झ) अन्य संघसंस्थाबाट प्राप्त रकम
- (ञ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम

(१२ग) कोष संचालक समिति :-

- (१) नगरशिक्षा विकास कोषको संचालन गर्नको लागि देहायका सदस्यहरु रहेको एक कोष संचालनक समिति रहने छ ।
- (क) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत अध्यक्ष
- (ख) नगरकार्यपालिका सामाजिक विकास समितिको संयोजक सदस्य
- (ग) नगरपालिका आर्थिक प्रशासन शाखा प्रमुख सदस्य
- (घ) सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षहरु मध्ये बाट नगर शिक्षा समितिले मनोनीत गरेको एक जना सदस्य
- (ङ) नगरपालिकाको शिक्षा हेर्ने प्रमुख सदस्य सचिव
- (२) उपदफा (१) बमोजिम गठित समितिका मनोनीत सदस्यको पदावधि जनप्रतिनिधिको एक कार्यकालको हुनेछ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिमको कोष संचालक समितिको काम, कतव्य, अधिकार र बैठक सम्बन्धि कार्यविधि तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको विभागबाट हुनेछ ।

(१२घ) काम, कतव्य र अधिकार :- नगरकार्यपालिका, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, नगरशिक्षा अधिकारी, विद्यालय निरीक्षक र स्रोत व्यक्तिको काम, कतव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१३) विद्यालय कोष :-

- (१) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय कोष हुनेछ जसमा देहायका रकमहरु रहनेछन् ।
- (क) संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान
- (ख) प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान
- (ग) जिल्ला सम्मन्वय समितिबाट प्राप्त अनुदान
- (घ) नगरपालिकाबाट प्राप्त अनुदान

- (ड) चन्दाबाट वा दानदातव्यबाट प्राप्त रकम
- (छ) विभिन्न संघ संस्थाबाट प्राप्त रकम
- (ज) शुल्कबाट उठेको रकम
- (झ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको संचालन र लेखापरीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१४) निर्देशन दिन सक्ने :-

- (१) नगरकार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार नगरशिक्षा समिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई निर्देशन दिन सक्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु नगरशिक्षा समिति र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कतव्य हुनेछ ।

(१५)नगरपालिकाले विद्यालय सार्न, गाभ्न, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्ने :-

नगरपालिका वा तोकिएको अधिकारीले नगरशिक्षा समितिको राय लिई संचालन भइरहेका कुनै विद्यालयलाई एक स्थान बाट अर्को स्थानमा सार्न वा दुई वा दुई भन्दा बढी विद्यालयलाई गाभी एउटा विद्यालय कायम गर्न वा विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्न वा विद्यालय बन्द गर्न वा तोकिएको ठाँउ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा विद्यालयमा कक्षा थप गरी संचालन गर्न बडा शिक्षा समितिको सिफारिसमा नगरकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार गर्न अनुमति वा स्वीकृति दिनसक्नेछ ।

(१६) विद्यालयको सम्पत्ति :-

- (१) सामुदायिक विद्यालयको हक भोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिने छ । यस ऐन बमोजिम अनुमति वा स्वीकृति रद्द गरिएको वा कुनै विद्यालयमा गाभिएको सामुदायिक विद्यालयको सम्पत्ति प्यूठान नगरपालिकाले अन्य कुनै विद्यालयलाई दिन वा आफूले प्रयोग गर्न वा बेचबिखन गरी प्राप्त रकम नगरशिक्षा कोषमा राख्न सक्नेछ ।
- (२) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत संचालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहने छ । कुनै विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रुपमा संचालन गरिएकोमा त्यस्तो विद्यालयको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिने छ र त्यस्तो सम्पत्तिको स्वरुप परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।
- (३)कम्पनी अन्तर्गत संचालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही कम्पनीको नाममा रहने छ ।
- (४) संस्थागत विद्यालयले कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासंग दान दातव्यको रुपमा कुनै किसिमको चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्नु अघि नगरशिक्षा समितिको स्वीकृति लिनु पर्नेछ । तर विदेशी व्यक्ति वा संघ संस्थाबाट त्यसरी चल, अचल सम्पत्ति प्रदान गर्नु अधिनगरपालिकाको सिफारिसमा संघीय सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम प्राप्त गरेको सम्पत्ति नगरपालिकाको सिफारिसमा संघीय सरकारको स्वीकृति वेगर बेच बिखन गर्न पाइने छैन ।

(१६क) विद्यालयलाई छुट र सुविधा :-

- (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीको रुपमा संचालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेशन दस्तूर लाग्ने छैन ।

(१६ख) अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्ने :-

कुनै संस्थागत विद्यालयले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम विपरीत कुनै काम गरेमा वडा शिक्षा समितिको सिफारिसमा नगर शिक्षा समिति मार्फत नगरकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार त्यस्तो विद्यालयलाई प्रदान गरिएको अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नेछ ।

तर त्यसरी अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नु अघि सम्बन्धित विद्यालयलाई आफ्नो सफाई पेश गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

(१६ग) विद्यालयको वर्गीकरण :- विद्यालयलाई तोकिएको आधारमा वर्गीकरण गरिने छ ।

(१६ग१) विद्यालयलाई सुरक्षित क्षेत्रको रूपमा कायम गर्नुपर्ने :-

(१) विद्यालयमा स्वतन्त्र र भयरहित रूपमा अध्ययन अध्यापन गर्ने वातावरण सिर्जना गर्न तथा विद्यालय भित्र कुनै पनि किसिमको अवाञ्छित क्रियाकलाप हुन नदिने गरी विद्यालयलाई सुरक्षित क्षेत्र कायम गर्नु पर्नेछ ।

(२) विद्यालयलाई शान्ति क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी बन्द हडतालको बेला विद्यालय बन्द गर्न पाइने छैन ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सुरक्षित क्षेत्र कायम गर्दा विद्यालयले पालन गर्नुपर्ने शर्त तथा मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१६घ) शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था :-

(१) संघीय सरकारले निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीको नाममा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

(१क) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै अभिभावकले आफ्नो इच्छाले सामुदायिक विद्यालयलाई दिइएको दान, उपहार, चन्दा वा सहयोग लिन सकिने छ ।

(१ख) सबै बालबालिकालाई आधारभूत तह सम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नका लागि संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारले आवश्यक व्यवस्था गरे बमोजिम हुनेछ ।

(१ग) दृष्टिविहीन बालबालिकालाई ब्रेललिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाई सम्बन्धि अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षा बाहेकको अन्य विद्यालय शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीसंग लिइने शुल्क तोकिएको आधारमा निर्धारण गरिने छ ।

(३) विद्यालयले विद्यार्थीलाई कुनै कक्षामा भर्ना गर्दा एक पटक भर्ना शुल्क लिई सकेपछि पुनः सोही विद्यालयको अर्को कक्षामा भर्ना गर्नको लागि कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

(४) विद्यालयले विद्यालयको भौतिक संरचना निर्माण गर्नका लागि विद्यार्थीसंग कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउने छैन ।

- (५) संस्थागत विद्यालयले विद्यार्थीसंग लिन पाउने शुल्क तोकिएको अधिकारीबाट स्वीकृत गराई निर्धारण गर्नु पर्नेछ । त्यसरी शुल्क निर्धारण सम्बन्धमा स्वीकृति दिँदा तोकिएको अधिकारीले विद्यालयले उपलब्ध गराएको सुविधाको आधारमा दिनेछ ।
- (६) कुनै विद्यालयले यस ऐन विपरीत विद्यार्थीसंग कुनै शुल्क लिएमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो शुल्क सम्बन्धित विद्यार्थीलाई फिर्ता गर्न लगाउनु पर्नेछ ।
- (७) यस ऐन विपरीत शुल्क लिने विद्यालयलाई तोकिएको अधिकारीले पच्चीस हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(१६६) शिक्षक महासंघ, शिक्षक तथा कर्मचारीको पदीय आचरण तथा अन्य व्यवस्था :-

- (१) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षकहरुको पेशागत हकहितका सम्बन्धमा कार्य गर्न एक शिक्षक महासंघ रहने छ ।
- (२) शिक्षक महासंघ नगरस्तरमा गठन गर्न सकिने छ ।
- (३) शिक्षक महासंघको निर्वाचन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
- (४) देहायका अवस्थामा शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाइने छ ।-
- (क) पदीय दायित्व पूरा नगरेमा
- (ख) विनासूचना लगातार पन्ध्र दिन भन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित रहेमा
- (ग) विद्यालयमा मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणित भएमा
- (घ) नैतिक पतन देखिने कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा
- (ङ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारीले कार्यालय समयमा अन्यत्र अध्यापन वा काम गरेमा वा अन्य कुनै व्यावसायिक क्रियाकलाप गरेमा
- (च) शिक्षक वा कर्मचारी राजनीतिक दलको कार्यकारिणी समितिको सदस्य रहेको पाइएमा

स्पष्टीकरण :-यस खण्डको प्रयोजनका लागि “कार्यकारिणी समिति” भन्नाले राजनीतिक दलको विधान बमोजिम गठित केन्द्रिय स्तर, प्रदेश स्तर, जिल्ला स्तर वा स्थानीय स्तरका कार्यकारिणी समिति सम्भन्नु पर्छ ।

(१६७) शैक्षिक योग्यता :- विद्यालयका शिक्षकको लागि चाहिने शैक्षिक योग्यता तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१६७१) शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनु पर्ने :- नगरशिक्षा समितिले प्रत्येक विद्यालयमा नियमित अध्ययन गर्ने विद्यार्थी सङ्ख्या र विषयका आधारमा तोकिए बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षकको अनुपात कायम गर्नु पर्नेछ ।

(१६७२) शिक्षकलाई अन्य काममा लगाउन नहुने :-

- (१) सामुदायिक विद्यालयको शिक्षकलाई शिक्षा प्रदान गर्ने वा विद्यालय प्रशासन सम्बन्धि काममा बाहेक अन्य काममा लगाउन हुदैन ।
- (२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि विद्यालयको पठनपाठनमा बाधा नपर्ने गरी राष्ट्रिय जनगणना, निर्वाचन सम्बन्धि काम, प्राकृतिक प्रकोप उद्धार वा नगरपालिकाले तोकेको अन्य कुनै काममा खटाउन सकिने छ ।

(१६७३) अदालतको आदेशबाट पुनः बहाली हुन सक्ने :-

- (१) विभागीय सजाय भई नोकरीबाट हटाइएको वा बर्खास्त भएको शिक्षक अदालतको आदेश वा फैसला बमोजिम मात्र नोकरीमा पुनः बहाली हुन सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम पुनः बहाली भएको शिक्षकले नोकरीबाट हटेदेखि पुनः बहाली भएको मिति सम्मको पूरा तलब भत्ता र तलब बृद्धि पाउने भए सो समेत पाउने छ ।
- (३) द्वन्द्वको कारण बाट विस्थापित भएका शिक्षकहरूको पुनर्वाहालीको व्यवस्था संघीय सरकारले गरे बमोजिम हुनेछ ।

(१६ज) शिक्षकको सरुवा :-

- (१) सरुवा हुन चाहने शिक्षकले तोकिए बमोजिमको फारम भरी वडा शिक्षा समितिको सिफारिस सहित नगरशिक्षा शाखामानिवेदन दिनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन प्राप्त भएमा नगरशिक्षा समितिले दरबन्दी रिक्त र विषय मिले देखिएमा त्यस्तो शिक्षकलाई सरुवा गर्न सक्नेछ ।
- तर त्यसरी सरुवा गर्दा दुवै विद्यालयका विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सहमति, सम्बन्धित क्षेत्रको विद्यालय निरीक्षकको सिफारिस र नगरशिक्षा समितिको निर्णय अनुसार अधिकारीले गर्नु पर्नेछ । अन्य गाँउपालिका वा नगरपालिकाबाट सरुवा भई आउन चाहने शिक्षकले सम्बन्धित विद्यालय व्यावस्थापन समितिको निर्णय तथा गाँउपालिका वा नगरपालिकाको सहमति निवेदन साथ पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि एउटै विद्यालयमा तीन वर्ष भन्दा बढी सेवा अवधि पूरा गरेको शिक्षकलाई तोकिए बमोजिमको मापदण्डका आधारमा नगरपालिका भित्रको कुनै पनि विद्यालयमा सम्बन्धित क्षेत्रको वडा शिक्षा समितिको सिफारिस, विद्यालय निरीक्षकको सिफारिसमा र नगरशिक्षा समितिको निर्णय अनुसार सरुवा गर्न सक्नेछ ।

(१६झ) संस्थागत विद्यालयको हकमा लागू नहुने:- यस ऐनमा लेखिए देखि बाहेक दफा (११)(१५)(१६ड) को उपधारा (४) (१६छ) (१६ज) उल्लेखित व्यवस्थाहरू संस्थागत विद्यालयको हकमा लागू हुने छैन ।

तर

- (१) दफा (१५) बमोजिम कुनै विद्यालयलाई एक स्थान बाट अर्को स्थानमा सार्ने सम्बन्धि व्यावस्था संस्थागत विद्यालयको हकमा समेत लागू हुनेछ ।
- (२) संस्थागत विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्ने सम्बन्धि व्यावस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१६ञ) संस्थागत विद्यालयले छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने :-

- (१) संस्थागत विद्यालयले विद्यालयमा भर्ना भएका कूल विद्यार्थी संख्याको कम्तिमा दश प्रतिशतमा नघटने गरी तोकिए बमोजिम विपन्न, अपाङ्ग, दलित, महिला, जनजाति वा द्वन्द्व पिडित विद्यार्थीलाई अनिवार्य रूपमा निःशुल्क छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम छात्रवृत्तिको लागि विद्यार्थी छनौट गर्न प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालयको प्रधानाध्यापक, वडा शिक्षा समितिको प्रतिनिधि र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सदस्य रहेको एक छात्रवृत्ति छनौट समिति रहने छ ।
- (३) उपदफा (१) बमोजिम छात्रवृत्तिका लागि विद्यार्थी छनौट गर्ने आधार तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१६ट) तलब भत्ता नपाउने र सेवा अवधि गणना नहुने :- दफा (१६छ) मा उल्लेखित अवस्थामा वा नियमानुसार विदा स्वीकृत गराई बसेको अवस्थामा बाहेक विद्यालयमा अनुपस्थित रहेको शिक्षकले अनुपस्थित अवधिको तलब भत्ता पाउने छैन र त्यस्तो अवधि निजको सेवामा गणना हुने छैन ।

(१६ ठ) कर्मचारी सम्बन्धि व्यवस्था :-

- (१) सामुदायिक विद्यालयमा नगरपालिकाले स्वीकृत गरेबमोजिमको संख्यामा कर्मचारीको दरबन्दी रहने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका कर्मचारी नियुक्ति, सेवाको शर्त र सुविधा सम्बन्धि व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(१६ड) बालबालिकालाई निष्काशन गर्न, शारीरिक वा मानसिक दुर्व्यबहार गर्न नहुने :-

(१) कुनै पनि बालबालिकालाई विद्यालयबाट निष्काशन गर्न पाइने छैन ।

(२) विद्यालयमा अध्यनरत बालबालिकालाई शारीरिक वा मानसिक यातना दिन वा दुर्व्यबहार गर्न पाइने छैन ।

(१६ढ) अनुमति नलिई शैक्षिक परापर्श सेवा, विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम वा शिक्षण कोर्ष संचालन गर्न नहुने :-

(१) कसैले पनि यस ऐन बमोजिम अनुमति नलिई शैक्षिक परापर्श सेवा, कोचिङ्ग कक्षा, बृज कोर्ष, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्व तयारी कक्षा वा विदेशी मुलुकमा संचालित कुनै शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गर्न पाइने छैन ।

(१६ण) प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने :- संस्थागत विद्यालयले प्रत्येक वर्ष तोकिए बमोजिमका विवरण सहितको प्रगति विवरण नगरपालिकामा अनिवार्य रुपले बुझाउनु पर्नेछ ।

(१७) दण्ड सजाय :-

(१) कसैले विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना वा नोक्सान गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई मुद्दा हेर्ने अधिकारीले विगो असूल गरी विगो बमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(१क) कसैले देहायका कार्य गरेमा, गर्न लगाएमा वा सो कार्य गर्न सहयोग पुऱ्याएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई कसुरको मात्रा हेरी एक लाख रुपैयाँ सम्म जरिवाना वा छ महिना सम्म कैद वा दुवै सजाय हुनेछ :-

(क) प्रश्न पत्रको गोपनियता भङ्ग गरेमा

(ख) उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा लापरवाही वा गैरजिम्मेवार पूर्ण कार्य गरेमा

(ग) परीक्षा केन्द्रमा सम्बन्धित पदाधिकारीको स्वीकृति बेगर प्रवेश गर्न प्रयत्न गरेमा वा प्रवेश गरेमा वा परीक्षा केन्द्र नियन्त्रणमा लिई अमर्यादित कार्य गरेमा

(घ) परीक्षा फल प्रकाशनमा अनियमितता गरेमा

(ङ) अर्काको तर्फबाट परीक्षा दिएमा

(च) परीक्षाको मर्यादा भङ्ग हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा

(छ) विद्यार्थी भर्ना गर्दा दान उपहार वा कुनै रकम लिएमा

(ज) अनुमति नलिई कुनै शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परापर्श सेवा, बृज कोर्ष, कोचिङ्ग कक्षा भाषा शिक्षण कक्षा तथा पूर्व तयारी कक्षा संचालन गरेमा

(१ख) उपदफा (१) र (१क) बमोजिमको कसुरको सम्बन्धमा विद्यालयको कुनै शिक्षक वा कर्मचारी उपर मुद्दा हेर्ने अधिकारी वा अदालतमा मुद्दा दायर भएमा त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारी त्यसरी मुद्दा दायर भएको मिति देखी मुद्दाको टुङ्गो नलागे सम्म निलम्बन हुने छ । सो शिक्षक वा कर्मचारी अदालतबाट कसुरदार ठहरिएमा निजलाई यस ऐन बमोजिम विभागीय सजाय गरिने छ ।

(२) उपदफा (१) र (१क) मा लेखिए देखि बाहेक कसैले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम उल्लंघन गरेमा तोकिएको अधिकारीले देहायबमोजिम सजाय गर्न सक्नेछ ।

(क) विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारीलाई विभागीय सजाय गर्ने

(ख) विद्यार्थी लाई विद्यालय वा छात्रवास वा परीक्षाबाट निष्काशन गर्ने

(ग) कसुरको मात्रा हेरी एक हजार देखि पच्चीस हजार रुपैयाँ सम्म जरिवाना गर्ने

(घ) विद्यालयलाई सरकारी सहयता घटाउने रोक्ने वा बन्द गर्ने

(ङ) विद्यालयलाई प्रदान गरिएको अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्ने

(१७क) सम्पत्ति सम्बन्धि मुद्दाको तहकिकात र दायरी :-

(१) दफा (१७) को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुने कसूर सम्बन्धि मुद्दाको तहकिकात तोकिएको अधिकारीले गर्नेछ र यस्तो तहकिकातको काम पूरा गरी मुद्दा हेर्ने अधिकारी समक्ष सम्बन्धित विद्यालयको नामबाट मुद्दा दायर गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम मुद्दा तहकिकात र दायर गर्दा तोकिएको अधिकारीले सरकारी वकिलको राय सल्लाह लिन सक्नेछ ।

(१७ख) मुद्दा हेर्ने अधिकारी :-दफा (१७) को उपदफा (१) बमोजिम सजाय हुने कसूर सम्बन्धि मुद्दामा स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा (१७) को उपदफा (२) बमोजिम हुनेछ ।

(१७ग) नगरपालिका बादी हुने :-

(१) दफा (१७) को उपदफा (१क) बमोजिमको मुद्दामा नगरपालिका बादी हुनेछ ।

(२) दफा (१७) को उपदफा (१क) बमोजिमको मुद्दा सरकारी मुद्दा सम्बन्धि ऐनमा समावेश भएको मानिने छ

(१७घ) पुनरावेदन :-

(१) दफा (१७ख) अन्तर्गत गरेको सजायको आदेश उपर प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

(२) दफा (१७) को उपदफा (२) बमोजिम तोकिएको अधिकारीले गरेको सजाय उपर तोकिएको अधिकारी समक्ष पुनरावेदन लाग्नेछ ।

(१९) नियम बनाउने अधिकार :-

(१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगरकार्यपालिकाले नियम बनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) ले दिएका अधिकारको सर्वमान्यतामा प्रतिकूल प्रभाव नपर्ने गरी सो नियमद्वारा खास गरी देहायका कुराहरुको व्यावस्था हुन सक्नेछ ।

(क) विद्यालयको भण्डा, चिन्ह, प्रार्थना र नामाकरण

(ख) विद्यार्थीलाई लाग्ने शुल्क र सो असूल गर्ने तरिका

(ग) विद्यालयलाई दिइने अनुदान

(घ) विद्यालयको परीक्षा

(ङ) विद्यालयको अतिरिक्त क्रियाकलाप र कार्यक्रमको निर्धारण

(च) विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना गर्ने तरिका र विद्यार्थीको सङ्ख्या

(छ) विद्यालयको सम्पत्तिको सुरक्षा

(ज) विद्यालयको छात्रावास चलाउने

(झ) विद्यालयको आय, व्यय जाँच

(ञ) विद्यालयको किताब, बही र अन्य कागजात तयार गर्ने र राख्ने तरिका

(ट) शिक्षक, अभिभावक तथा विद्यार्थीको आचार संहिता

(ठ) विद्यालयको पुस्तकालय र वाचनालय

(ड) सह शिक्षा

(ढ) शिक्षण तथा विद्यालय व्यवस्थापन तालिम

(ण) प्रधानाध्यापक नियुक्तिका लागि आवश्यक पर्ने योग्यता, काम, कतव्य र अधिकार तथा सुविधा

(त) विद्यालयका शिक्षकहरुको सेवा शर्त सम्बन्धि

(थ) सहकारी शिक्षा सम्बन्धि

(द) आवासीय विद्यालय सम्बन्धि

(ध) विद्यालय नक्साङ्कन, सार्ने, गाभ्ने वा अनुमति स्वीकृति सम्बन्धि

(न) विशेष शिक्षा

- (प) अनौपचारिक शिक्षा
- (प१) दुर शिक्षा तथा खुला शिक्षा
- (फ) नगर शिक्षा कोष
- (ब) विद्यार्थी सल्लाह तथा निर्देशन सेवा
- (भ) कोचिङ्ग क्लास, भाषा शिक्षण कक्षा र निजी क्षेत्रमा संचालित शिक्षक प्रशिक्षण कक्षा सम्बन्धि
- (म) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम सम्बन्धि
- (य) विद्यार्थी प्रोत्साहन र छात्रवृत्ति
- (र) स्थानिय पुस्तकालय, वाचनालय र सिकाई केन्द्र सम्बन्धि
- (ल) शिक्षक र कर्मचारीको तालिम सम्बन्धि
- (व) स्थानिय पाठ्क्रम सम्बन्धि

- (ष) शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत सम्भार, संचालन र व्यवस्थापन
- (स) स्थानीय स्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको प्रयोग तथा संरक्षण र स्तरीकरण
- (ह) नमुना विद्यालय सम्बन्धि मापदण्ड
- (क्ष) उच्च शिक्षा अनुदान

(१९क) निर्देशिका बनाउन सक्ने :- यस ऐनको कार्यान्वयनको लागि नगरकार्यपालिकाले आवश्यक निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(२०) खारेजी र बचाउ :- नगरपालिका शिक्षा ऐन २०७४ लागू हुनु पुर्व शिक्षा सम्बन्धि भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाही यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिने छ । यो ऐन संघीय र प्रादेशिक कानूनसँग बाझिएको हकमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुनेछ ।